

МИКОЛА ЯКОВИНА:
«НА ЧОРНОМУ РИНКУ
АРХЕОЛОГІЧНИХ ЗНАХІДОК
ПОБІЛЬШАЛО ПАМ'ЯТОК З КРИМУ» ➔ 2

ЯК РЯТУВАЛИ КРИМ...
ЦЬОГОРІЧ ВИПОВНИЛОСЯ 62 РОКИ
ВІДТОДІ, ЯК КРИМСЬКУ ОБЛАСТЬ РРФСР
БУЛО ПЕРЕДАНО ДО СКЛАДУ УКРАЇНИ ➔ 3

КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНСЬКА
ГАЗЕТА

№ 06
2016

www.svitlytsia.in.ua

ПЕРЕМОЖНИЦЕЮ КОНКУРСУ «МІС УКРАЇНА ВСЕСВІТ-2016» СТАЛА КРИМЧАНКА

Переможницею 10-го ювілейного конкурсу краси «Міс Україна Всесвіт-2016» стала 18-річна кримчанка Олена Сподинюк, передає УНІАН з посиланням на офіційний сайт конкурсу.

ЗНАЙ НАШИХ!

Урочиста церемонія нагородження фіналісток відбулася в Києві 29 червня 2016 року. Як повідомляється на сайті конкурсу, Сподинюк переїхала до Києва з Криму. Дівчина зізнається, що рішення брати участь в конкурсі у неї з'явилося під впливом землячки – Джамалі. Олена Сподинюк розповіла, що п'ять років професійно грала у гандбол. У 12 років вона потрапила в молодіжний олімпійський резерв України. Однак зараз Олена готується стати студенткою кафедри тележурналістики, дикторів і ведучих телебачення Київського національного університету культури та мистецтв.

За словами Олени, безумовний вплив на неї справила її мати. Крім того, дуже сильно вплинула на формування її внутрішнього світу і поглядів на життя література, бо вона дуже багато читає. Тепер Сподинюк буде представляти Україну на конкурсі «Міс Всесвіт-2016».

Конкурс «Міс Україна Всесвіт» існує з 2006 року і щорічно проходить в Україні під егідою конкурсу краси «Міс Всесвіт».

КОНСУЛЬТУЄ ЮРИСТ

ПАМ'ЯТКА ЩОДО ОТРИМАННЯ СВДОЦТВА ПРО НАРОДЖЕННЯ ЧИ СМЕРТЬ, ЩО СТАЛИСЯ В КРИМУ

6

ІНТЕРВ'Ю

Сьогодні увазі наших читачів ми пропонуємо інтерв'ю з Миколою Михайловичем Яковиню, президентом Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS), головою Українського національного комітету Міжнародного Блакитного Щита (ICBS), в якому поговоримо про стан справ культурних пам'яток на території півострова, про бібліотечні та архівні фонди, які залишились у Криму, та перспективи щодо їхнього повернення в Україну.

ОЛЕКСАНДРА НЕЗВАННА

– Пане Миколо, як відомо, музеї Росії поповнюються артефактами з кримських музеїв. Чи зможе Україна, коли настає час, довести, що вони належать нашій державі? Чи ми втратимо ці культурні цінності назавжди?

– Я поділяю вашу тривогу, оскільки ми переймаємося долею цих культурних цінностей, деякі з яких ми очевидно втратили назавжди, втрачаємо вже зараз. Адже Крим – це надзвичайно багата земля, це колись кілька різних культур, це домівка кількох цивілізацій упродовж століть і тисячоліть... Ми зараз з тривогою спостерігаємо переміщення багатьох культурних цінностей за межі Криму.

– Чи є у нас можливості, важелі колись довести, що це належить Україні...

– Що стосується предметів музейного фонду або елементів частин пам'яток так званої нерухомої культурної спадщини, то вони належним чином задокументовані. Очевидно, що буде багато праці на роки, але доводити будемо аж до останнього музейного експоната. Ми не повинні допустити втрати. Що ж стосується незаконних, не тільки відповідно до українського законодавства, а й відповідно до міжнародних норм, археологічних «досліджень», то дуже важко буде довести їхню прив'язаність до кримської землі.

Як правило, кожен артефакт, який потрапляє в руки чорних археологів, втрачає зв'язок, пуповину з тією епохою і з тією територією, на якій він знайдений. Вилу-

МИКОЛА ЯКОВИНА:

«НА ЧОРНОМУ РИНКУ АРХЕОЛОГІЧНИХ ЗНАХІДОК ПОБІЛЬШАЛО ПАМ'ЯТОК З КРИМУ»

чений непрофесійно з культурного шару, він просто стає предметом старовини, і його датування, і, так би мовити, атрибуція, прописка бувають дуже приблизні. Тим самим збіднюється наша культурна спадщина. Очевидно, що подібне збагачення, навіть якщо це потім осідає у державних колекціях інших країн, то воно не є аж надто великим збагаченням. Краще для науки, для наступних поколінь, коли експонат чітко проходить атрибуцію, так би мовити, прив'язку до конкретного географічного місця.

– Ми зараз зачепили тему археологічних розкопок. Ми знаємо, що зараз там працюють російські наукові групи, звісно, що там, як завжди, працюють і чорні археологи – це завжди було проблемою Криму. Зараз навряд чи хто зможе сказати, наскільки збільшилася кількість цих груп чорних археологів. Чи ви відслідковуєте, що відбувається на ринку, де продають ці археологічні знахідки?

– Експерти, які знають ринок, зокрема, люди, які вміють знайти інформацію про явища на чорному ринку, сигналізують, що за останні два роки, останні місяці побільшало пам'яток з Криму. Зокрема, це пам'ятки і скіфські, і з Готії, і з Боспорського царства.

Звичайно, є і з античних та пізніших епох, включно з уже близькими до нас речами із Середньовіччя, – це дуже тривожна тенденція. Це означає, що існують всілякі нелегальні перетини кордонів, порушено ж цілісність нашого державного кордону, і ця територія не контролюється Україною, тому цей незаконний трафік відбувається тепер через інші, можливо, канали, і, насамперед, через територію Російської Федерації.

– Що наразі відбувається навколо повернення до України «Скіфського золота»?

– Експонати були належним чином оформлені до вивезення за

межі України для експонування в музеї ім. Алларда Пірсона в Нідерландах. Давалися державні гарантії, здійснювалися необхідні процедури страхування, бралися зобов'язання, зокрема, приймаючою стороною щодо повернення їх в Україну. Я вважаю, що у цьому питанні ми маємо керуватися українським законодавством, яке відповідає в цій частині і міжнародним актам, що предмети музейного фонду, я процитую частину другу ст. 15 Закону України «Про музеї та музейну справу»: «Музейні предмети музейного фонду України є культурними цінностями, що постійно зберігаються на території України та за її межа-

» НА 18-Й ГЕНЕРАЛЬНІЙ АСАМБЛЕЇ МІЖНАРОДНОЇ РАДИ З ПИТАНЬ ПАМ'ЯТОК І ВИЗНАЧНИХ МІСЦЬ У Листопаді 2014 року була прийнята резолюція, де однозначно міжнародне експертне середовище у ЦАРІНІ ЗБЕРЕЖЕННЯ НЕРУХОМОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ висловилося за проведення міжнародного моніторингу на території АР КРИМ ТА МІСТА СЕВАСТОПОЛЯ

12 тисяч

ПАМ'ЯТОК НА ТЕРИТОРІЇ АР КРИМ ТА ПОНАД 2 ТИСЯЧІ ПАМ'ЯТОК АРХЕОЛОГІЇ, ІСТОРІЇ, МІСТОВБУВАННЯ, МОНУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА НА ТЕРИТОРІЇ МІСТА СЕВАСТОПОЛЯ – ЦЕ ВЕЛИКИЙ МАСИВ НАШОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ, ЯКИЙ ЗАРАЗ НЕДОСТУПНИЙ УКРАЇНСЬКИМ НАУКОВЦЯМ ТА ДЕРЖАВІ І ПЕРЕБУВАЄ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИЩЕННЯ

ми або згідно з міжнародними договорами підлягають поверненню в Україну». Але тут є ще один цікавий момент: в останній частині цієї статті... «Музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання державної частини музейного фонду України закріплюються за музеями на праві оперативного управління», тобто весь музейний фонд є національним багатством, невід'ємною складовою культурної спадщини України. Будь-які спекуляції, що на це мають виключні повноваження адміністратори «нової кримської» влади, не витримують жодної критики. Тому, як я вже говорив, ця культурна спадщина буде повернена на територію України.

– Якщо про музейні цінності та культурну спадщину, що входить до списку ЮНЕСКО, іноді говорять, то про бібліотечні та архівні фонди інформації практично немає. Чи є у вас інформація про цей ще один потужний пласт спадщини? Що змінилося у цій сфері?

– Звичайно, є цінні раритети, унікальні стародруки у багатьох бібліотеках Криму, є цінні видання, які одинично представлені, і їхня втрата та переміщення, як на мене, може називатися тільки одним словом – крадіжка. Але з архівами ще складніше, адже в архівах упродовж десятиліть, століть накопичувалися матеріали, котрі пов'язані і з великою історією, з актами державних установ чи місцевих органів влади, і з кожним громадянином зокрема. Це, так би мовити, мікроісторія – родинні історії, метрики, всілякі акти цивільно-правового характеру. Тому будь-яке вилучення означатиме непоправну втрату історичної пам'яті. Я боюся, що в кожному районному центрі Кримського півострова можуть відбуватися ось такі чистки, крадіжки – це дуже сумно.

ЯК РЯТУВАЛИ КРИМ...

ЯК ЦЕ БУЛО...

Цьогоріч виповнилося 62 роки відтоді, як Кримську область РРФСР було передано до складу України. Про цю подію розповів український учений, громадський діяч, журналіст, заслужений діяч науки і техніки Автономної Республіки Крим Петро Вольвач.

Процедура була така: Президія Верховної Ради Російської Федерації звернулася до Президії Верховної Ради СРСР, тоді видали постанову, а потім, щоб затвердити, адже навіть у Радянському Союзі зміна територій вирішувалась усіма союзними республіками, зібрали сесію Верховної Ради. Голосування за закон «Про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР» відбулося 26 квітня, а сам процес почався з дня ухвалення постанови – 19 лютого 1954 року.

Я досліджував історію цього процесу. Добре, що у бібліотеках збереглися газети того часу. Я взяв підшивку газети «Кримська правда» за 1953 рік. І от що цікаво: вже з грудня 1953 року в газеті з'явилася постійна українська тематика. Фотографії Києва, розповіді про Київ, про інші міста України.

Виявляється, що 1953 року відбувся пленум ЦК з сільського господарства. Кримська область була в найгіршому стані. Тоді Кримський обком поміняли повністю, першого секретаря зняли за розвал, занепад економіки Криму. Микита Хрущов здійснив інспекційну поїздку на півострів, не попередивши місцеву владу.

Машину Хрущова зустріли розлючені жителі з вигуками: «Вы нам обещали! У нас картошка не родит, клопы съедают». Люди вийшли протестувати через те, що стан економіки був жахливим. І Микита Сергійович цього ж дня їде до Києва і благає першого секретаря ЦК КПУ Олексія Кириченка допомогти врятувати Крим.

Професор Володимир Сергійчук в архіві знайшов документи про підготовку до передачі Крим-

ської області, зокрема, доповідну записку секретарю ЦК Компартії України про стан сільського господарства. У цьому документі описано поганий стан економіки Криму. Посіяли три центнери – чотири зібрали, магазинів не було... А населення після виселення татар – близько 500 000...

Здавалося б, для чого українському партійному секретарю треба було знати, що робиться у сусідній Кримській області?

Тоді вирішили рятувати Крим руками українців. У пресі я читав, як із усіх міст України надхо-

дила допомога. Крани, будівельна техніка, цемент... Розпочиналися масштабні будівельні проекти, зокрема, спорудження Північнокримського каналу...

От цікаво. Думаю, ну хоч якісь протести були? Гортаю газети, архіви піднімаю. Ні. Люди з радістю сприймали це, виходили на маніфестації. На підтримку виступив на пленумі ЦК Дмитро Полянський – перший секретар Кримського обкому. І він дякував, і всі дякували, що Україна підставила плече і допомагає відновлювати Крим.

А весною на величезному стадіоні зібрали кримчан відзначати 300-річчя Переяславської ради. Зведений хор Чорноморського флоту (1000 чоловік) співав пісню «Рева та стогне Дніпр широкий», а стадіон стояв і підспівував. От так було сприйняття.

Гортаю газети. Російські кореспонденти пишуть: «В село вагонами приїздили переселенці з України, с бугаями і головою колхоза. І заработали ферми...» – почалося відродження. Саджали сади, виноградники. Після 1954 року до 1960-го було зроблено найбільше. У сімферопольських архівах збереглися по-

ФАКТИ

За часів входження до складу Української РСР в Криму були збудовані:

- Північнокримський канал (1932-1971 рр.), завдовжки 402,6 км, і максимальною пропускною здатністю 380 м³/сек, і площею зрошення – 380 тис. га
- Сімферопольська ТЕЦ (1955-1960 рр.)
- Тролейбусна лінія, що з'єднала Сімферополь, Алушту й Ялту (1959 р.)

ешелонні списки переселенців 1950-х років. Таких було близько 5000 сімей щороку. Тобто кожного року прибувало 20 000 українців. Хмельницька область, Сумська, Вінницька... Селити їх намагалися компактно. У десятках населених пунктів українське населення доходило до 70%. І якщо першу хвилю переселенців після виселення кримських татар (а це були здебільшого росіяни) розміщували на Південному березі, де були більш-менш нормальні будиночки, то українців селили в голому степу, в жахливих умовах... Таким чином українське населення в степу в основному й освоювало його. Уже тоді відчувалася дискримінація за національною ознакою...

Хоча саме в той час створили українське відділення у місцевому університеті, де був потужний факультет української мови та літератури. Відкривались українські класи, школи, навіть випустили україномовну газету. З'явився бульвар та бібліотека імені Івана Франка та вулиці Шевченка, Лесі Українки. Почалася українізація Криму. А в Український театр я, будучи студентом, не міг потрапити. Автобуси привозили людей із сіл і квитки розкупали вмить...

А в 1970-х роках «українізацію» поступово згорнули. На вже «відбудований» півострів почали з'їжджатися «відставники». Так було зроблено російську ін'єкцію в український Крим, ну і, безперечно, в Севастополь...

ЗАПИСАВ ЄВГЕН БУКЕТ

ВИСТАВКА

ОСТРІВЕЦЬ КРИМУ У ЛЬВОВІ

Мабуть, українці ніколи так наполегливо не пропагували свою культуру в Криму, як кримські татари роблять це на материковій Україні. Тут у них лише можна повчитися! Нещодавно мали змогу відвідати виставку кримськотатарської культури і львів'яни. Організатори виставки не розпилялися, показали найголовніше – те, що найстиліше характеризує народ. Тут чудові кримські пейзажі, одяг, книги, вишивка... І назва виставки символічна: «Кримські татари – хто вони є?».

СЕРГІЙ ЛАЩЕНКО

У спеціальній пам'ятці можна було прочитати таке звернення до відвідувачів:

«Шановний гостю! Живучи тут, ми хочемо трохи ознайомити український народ з нашими традиціями, звичаями та поглядами на життя. Адже ми тепер твої сусіди. Утворення кримськотатарського народу як етносу і цілісної нації сходить до епохи поширення ісламу. Починаючи з XIII століття, до появи ісламу в Криму, кримські татари як народ не існували. Вони сформувалися після проникнення ісламу в результаті злиття

тюркських племен (гунів, тюрків-булгарів, печенігів, кипчаків, сельджуків та ін.) з осілим населенням гірських і прибережних народів Криму – нащадків таврів, скіфів, греків, готів, черкесів та ін. Кожен із цих народів мав свої традиції, звичаї та релігію».

Серед відвідувачів був і Олексій Дячков, який нещодавно повернувся на землю предків, – його прадіда в 1939 році вивезли на Сибір із Західної України. Тому тепер Олексій намагається якнайкраще ознайомитися з українськими реаліями. І на цю виставку прийшов, бо добре ро-

зуміє, що таке депортація, втрата Батьківщини. «У нас, на Алтаї, досі частенько можна почути українську, точніше – «суржик», бо літературну мову у тих умовах, без шкіл і дитячих садків, зберегти важко. І взагалі, там, де я народився, проживає багато раніше депортованих, вивезених. У Солонешинському районі живуть обрусілі нащадки вивезених після війни латишів, у Славгородському районі – німців, у Рубцовському і в Локтівському районах багато українців... Усі вони свого часу сумували за Батьківщиною, але оскільки побудувалися, обзавелися господарством, то вже не відважи-

лися покинути все і повернутися додому. Навіть тоді, коли це стало можливим, – на початку 90-х років минулого століття. А ось кримські татари повернулися, і це викликає повагу...»

Були там відгуки українською, російською, кримськотатарською, польською, англійською мовами. Уявіть собі, навіть білоруською:

«Дзякуй за чудовную виставку, прысвечаную крымскім татарам! У нас у Беларусі так сама жывуць татари, якія пасяліліся не беларускіх землях з канца 14 ст. І жывуць яны у сябровстве з беларусамі!

13.06.2016 Алена Цітавец»

ПІВВІКУ НА ЧОЛІ ЦЕРКВИ

У травні 2016 року виповнилося 50 років служіння Патріарха Української православної церкви Київського патріархату Філарета на Київській архієрейській кафедрі. За всю понад тисячолітню історію Української Церкви – це найдовший період безперервного служіння на Київському престолі.

ЛЮДМИЛА БОЖЕНКО

ЮВІЛЕЙ

Урочистості відбулися 12 травня в Палаці «Україна», де вшанувати патріарха зібралися священнослужителі, керівництво держави, прихожа-

ни УПЦ КП, які з'їхалися з усіх куточків України.

Був представлений на цьому заході і Крим. Привітати Його Святість прийшли архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент,

Постійний Представник Президента України в АРК Наталя Попович, а також кримські правозахисники, громадські діячі та активісти, які були змушені покинути Кримський півострів.

«Для мене – це добра світла подія. А головне, що зараз ми всі разом, ми – єдина Україна, ми тут відчуваємо себе єдиним суспільством – це дуже важливо для кримчан. Адже сьогодні залишається не просто українцем, а українцем, який ходить відкрито до Київського патріархату (в Криму – ред.), – це героїчний вчинок. ... Церква є одним з головних об'єднуючих факторів для людей, і тому бути на цьому заході для кожного кримчанина – це важливий зв'язок, який так потрібен сьогодні», – зазначила Ольга Скрипник, правозахисниця, керівник Кримської правозахисної групи.

Владика Климент наголосив, що присутність віруючих Кримської єпархії Ки-

ївського патріархату на цих урочистих заходах підкреслює єдність Української православної помісної церкви.

«Для кримчан важливо побачити, що Україна не забула про Крим. Для кримчан важливо зрозуміти – Патріарх Філарет молиться за кожного, молиться щодня як у церкві, так і в особистій молитві», – констатував архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент.

«Його Святість молиться за кожного з нас, і для молитви немає меж, будь то Кримський півострів чи материкова частина України», – наголосила Постійний Представник Президента України в АРК Наталя Попович.

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В КРИМУ

ЦЕРКВА

Функціонування Української греко-католицької церкви у Криму – тема не дуже поширена для загалу, адже через відсутність власних релігійних споруд багато вірян просто не знають не лише про місця перебування релігійних громад, а й взагалі про їхнє існування, відвідуючи храми інших конфесій. Та й зараз настали не найкращі часи для її перебування в Криму. Тож ми пропонуємо увазі наших читачів цикл статей про історію становлення УГКЦ на Кримському півострові від її витоків до сьогодення...

ЄВГЕНІЯ БОРИСЕНКО

ЯК ВСЕ ПОЧИНАЛОСЯ...

Прийнято вважати, що історично на теренах Кримського півострова не було Греко-Католицької Церкви, а її перші громади у Криму з'явилися лише за часів т.зв. перебудови (кінець 80-х рр. XX ст.). Однак кримський історик Олекса Гайворонський згадує, що у 2-й половині XIX ст. на півострові перебувала група поляків, до якої тяжіли місцеві українці латинського обряду; цілком можливо, що на той час у Криму могли перебувати й католики східного обряду, які, так само, як і поляки, могли рятуватися на півострові від репресій російського царського уряду.

Існування греко-католицьких церков у Криму фіксується у виданнях початку XX століття: наприклад, польський дослідник Станіслав Бендлевич у своїй праці «З подорожі Кримом і Україною» згадує греко-католицький храм у Євпаторії (Bendlewicz, Stanisław, Z podróży po Krymie i Ukrainie. –

Poznan, 1910-1920 (?). – S. 22); на місці якого зараз, вірогідно, розташований Свято-Миколаївський собор.

Становлення Української греко-католицької церкви в Криму від кінця XX ст. було і є досить нелегким. Головною проблемою до сьогодні залишається відсутність храмів і

перешкоди в їхній побудові. Літургії для кримських греко-католиків наразі доводиться відправляти або в храмах інших конфесій (як це було в Ялті та Керчі, де греко-католики збиралися на Служби Божі в римо-католицьких костелах), або в помешканнях священників (Сім-

Ферополь) чи спеціально пристосованих приміщеннях (Євпаторія, Севастополь).

ВІД ОДЕСЬКО-КРИМСЬКОГО...

Рішенням Синоду єпископів УГКЦ в 2002 році було утворено Одесько-Кримський Екзархат УГКЦ, територія якого охопила чотири області (Одеську, Миколаївську, Херсонську, Кіровоградську) та АР Крим. Екзархат очолив екзарх Одесько-Кримський преосвященний кир Василь (Івасюк), хіротонізований тогочасним Отцем і Главою УГКЦ Блаженнішим Любомиром Кардиналом Гузаром у Свято-Юрському храмі міста Львова 28 вересня 2003 року.

У липні 2004 року під час зустрічі з вірянами в Севастополі владика Василь, зважаючи на велике поле праці і необхідність більш тісного контакту з віруючими, які потребують духовної опіки і душпастирства, оприлюднив плани щодо створення в Криму деканату, залишивши в Криму з цією метою трьох священників.

На початку 2000-х років у Криму діяло три громади –

перенесення мощів Миколая Чудотворця (Ялта), Успіння Пресвятої Богородиці, Св. Андрія Первозваного (Севастополь). Після утворення екзархату громади увійшли до його складу.

...ДО КРИМСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ

13 лютого 2014 р. сталася знаменна подія в житті кримських греко-католиків: Блаженніший Свято-Слав (Шевчук), Верховний архієпископ Києво-Галицький, за згодою Синоду єпископів УГКЦ та порадившись з Апостольською Столицею, створив Кримський екзархат УГКЦ, виокремивши його з дотеперішнього Одесько-Кримського екзархату УГКЦ, а дотеперішнього екзарха Одесько-Кримського владика Василя (Івасюка) призначив єпархом Коломийсько-Чернівецьким УГКЦ.

Теоретично Кримський Верховноархієпископський екзархат охоплює територію Кримського півострова і має осідок у Сімферополі. Наразі Адміністратором Кримського екзархату є владика Михайло (Бубній), Екзарх Одеської області. До складу екзархату входить Кримський деканат, деканом якого є о. Богдан Костецький. До 2014 року Кримський деканат УГКЦ налічував дев'ять громад: у Сімферополі (+ с. Софіївка та с. Маленьке), Севастополі (+ с. Гончарне), Ялті (+ смт Паркове), Євпаторії, Керчі, Алушті. Громадами опікувалися п'ятеро священників.

«НЕСЕМО СВІЙ ХРЕСТ...»

Проте головна проблема – відсутність власних релігійних споруд – призводить до того, що багато вірян греко-католицької церкви, які мешкають в цих населених пунктах або відвідують їх, просто не знають не лише про місця перебування релігійних гро-

мад, а й взагалі про їхнє існування, відвідуючи храми інших конфесій.

Зі слів голови Союзу українців Севастополя п. Богдани Процак: «Різним конфесіям інших національностей землі під будівництво церков дають легко, а ось нам треба довго боротися. Ще й до того ж доводиться терпіти ідеологічні напади і хуліганські шовіністичні прояви ворожості – у Євпаторії навіть розбили вікно в храмі та зробили образливі написи. Проте, дотримуючись законів Святого Писання, несемо свій хрест і збираємось великою кількістю в тісних приміщеннях, прославляючи Господа Бога, маючи надію, що права українських християн в Україні таки будуть захищені».

БУРЕМНИЙ 2014-Й...

Чималих потрясінь і годин УГКЦ в Криму зазнала на початку весни 2014 року. Впродовж березня священники Кримського екзархату УГКЦ отримували усні та письмові погрози з вимогами залишити територію Криму, проте не кидали своїх вірних у ці складні часи; за вказівкою ієрархії УГКЦ кримські священники евакуювали своїх дружин і дітей на материкову частину України, після чого повернулися на парафії, щоб підтримати вірян під час кризи, а також моральної та фізичної небезпеки.

Станом на кінець березня 2014 р. практично всі греко-католицькі священники, які на той час несли служіння на півострові, були змушені виїхати з Криму.

ПРОДОВЖЕННЯ БУДЕ

ІНФОРМАЦІЯ
НАДАНА САЙТОМ:
ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА
ГРОМАДА ЯЛТИ
HTTP://UGCC-YALTA.
ORG.UA/

ПРАВОЗАХИСНИКИ РОЗРОБИЛИ ПАМ'ЯТКУ ЩОДО ОТРИМАННЯ СВІДОЦТВА ПРО НАРОДЖЕННЯ ЧИ СМЕРТЬ, ЩО СТАЛИСЯ В КРИМУ

ПАМ'ЯТКА

Українська Гельсінська спілка з прав людини розробила пам'ятку щодо отримання свідоцтва про народження чи смерть, що сталися в Криму. Під час підготовки використовувалися матеріали Міністерства юстиції України. За словами заступника міністра юстиції України Сергія Петухова, дана процедура діє на практиці і дає реальний шанс швидко отримати необхідні свідоцтва.

Пам'ятка щодо процедури отримання свідоцтва про смерть особи, яка померла на тимчасово окупованій території України

НЕОБХІДНО:

- Подати до будь-якого суду (за межами самої території незалежно від місця проживання заявника) заяву про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території України, а разом з нею – належні докази та квитанцію про сплату судового збору (стаття 173.02.2016 чл. 275 арт. 60 кп. 1).
- Заява подається родичами померлого або їх представниками, і в ній повинно бути зазначено:
 - який факт заявник просить встановити та з якою метою;
 - обґрунтування необхідності звернення до суду;
 - вклад доказів, що підтверджують факт смерті (докази у справі можуть бути посвідчення, свідоцтва, письмові докази, речові докази, зокрема звуко- і відеозаписи, висновки експертів).

Така справа розглядається судом невідкладно з моменту надходження відповідної заяви.

За результатами розгляду заяви суд постановляє рішення про встановлення факту смерті особи або (у разі неналежної форми заяви або відсутності вказаних у заяві документів) про повернення заяви, або (у разі недостатніх доказів) про відмову. Суд має розглянути порядок оскарження рішення та невідкладно видати копію рішення заявнику (у разі відсутності заяви про оскарження рішення). Копія рішення про встановлення факту смерті суб'єктам до відділу державної реєстрації актів цивільного стану для державної реєстрації смерті.

Для отримання свідоцтва про смерть особа подає до найближчого відділу державної реєстрації актів цивільного стану копію рішення суду про встановлення відповідного факту та паспорт громадянина України.

Важливо!

- У разі посилання на однієї свідка заявник повинен переконатися, що вони зможуть з'явитися до суду у день подання заяви про встановлення факту.
- До заяви додаються докази, що підтверджують вказані в заяві обставини, та квитанція про сплату судового збору.
- Заявнику також необхідно мати при собі оригінали документів, доданих до заяви, щоб їх можна було оскаржити в суді.
- Судовий збір не сплачується за поданням заяви щодо особи, яка загинула або пропала безвісти в районах проведення воєнних дій або інших воєнних операцій.

Користувачі надіють особистий прибуток (партнерство з Ресурсним центром допомоги вимученим переселенцям на базі офісу Уповноваженого ЗРУ з прав людини): м. Київ, вул. Інститутська, 6. 2518, (Тн, та Ср, з 14 до 19 годів)

Контакти громадської приймальні УГСЛР: тел.: 050 140 25 65; факс: 099 793 64 18; e-mail: krym.priemna@ukr.net

розроблено УГСЛР, з використанням матеріалів Міністерства юстиції України

ня факту народження дитини, Вам слід отримати свідоцтво про народження. Для цього необхідно подати до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану копію рішення суду про встановлення відповідного факту та паспорт громадянина України.

- який факт просите встановити та з якою метою (у нашому випадку – встановлення факту смерті особи);
- докази, що підтверджують факт смерті (доказами у справі можуть бути посвідчення, свідоцтва; письмові докази; речові докази, зокрема звуко- і відеозаписи, висновки експертів).

УВАГА!

Якщо заявник відсутній під час проголошення рішення суду, то суд надсилає копію рішення про встановлення факту народження до відділу державної реєстрації актів цивільного стану для державної реєстрації народження.

ВАЖЛИВО!

У разі посилання на свідчення свідків, заявник повинен переконатися, що вони зможуть з'явитися до суду.

ВІКТОРІЯ ЧОРНОМОРСЬКА

ОТРИМАТИ СВІДОЦТВО ПРО НАРОДЖЕННЯ ДИТИНИ, ЯКА НАРОДИЛАСЯ В КРИМУ, можна лише через суд.

Порядок проведення цієї процедури такий.

1 Вам потрібно звернутися до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану у межах території, підконтрольної легітимній владі України, та отримати письмову відмову. Ця відмова буде використана при підготовці заяви до суду.

2 Ви маєте подати до будь-якого суду (за межами Кримського півострова незалежно від місця проживання заявника):

- письмову відмову, отриману в відділі державної реєстрації актів цивільного стану;
- заяву про встановлення факту народження особи в Криму;
- належні докази, що підтверджують факт народження дитини, вказують місце й дату народження та імена батьків. Доказами можуть бути:
 - письмові докази: оригінали чи копії медичних документів, у тому числі

Пам'ятка щодо процедури отримання свідоцтва про народження дитини, яка народилася на тимчасово окупованій території України

НЕОБХІДНО:

- Подати до будь-якого суду (за межами самої території незалежно від місця проживання заявника) заяву про встановлення факту народження особи на тимчасово окупованій території України, а разом з нею – належні докази та квитанцію про сплату судового збору (стаття 173.02.2016 чл. 275 арт. 60 кп. 1).
- Заява подається батьками дитини чи іншими заінтересованими особами, і в ній повинно бути зазначено:
 - який факт заявник просить встановити та з якою метою;
 - обґрунтування необхідності звернення до суду;
 - вклад доказів, що підтверджують факт народження дитини, місце і дату та вказують на імена батьків (докази у справі можуть бути посвідчення, свідоцтва, речові докази, зокрема звуко- і відеозаписи, висновки експертів, лікарські записки від італіанської окупованої території, посвідчення заінтересованих осіб, інші предостачені, свідчення свідків, речові докази, зокрема звуко- і відеозаписи, висновки експертів).

Така справа розглядається судом невідкладно з моменту надходження відповідної заяви.

За результатами розгляду заяви суд постановляє рішення про встановлення факту народження дитини з зазначеними відомостями про батьків або (у разі неналежної форми заяви або відсутності вказаних у заяві документів) про повернення заяви, або (у разі недостатніх доказів) про відмову. Суд має розглянути порядок оскарження рішення та невідкладно видати копію рішення заявнику (у разі відсутності заяви про оскарження рішення). Копія рішення про встановлення факту народження дитини суб'єктам до відділу державної реєстрації актів цивільного стану для державної реєстрації народження.

Для отримання свідоцтва про народження заявник подає до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану копію рішення суду про встановлення відповідного факту та паспорт громадянина України.

Важливо!

- У разі посилання на однієї свідка заявник повинен переконатися, що вони зможуть з'явитися до суду у день подання заяви про встановлення факту.
- До заяви додаються докази, що підтверджують вказані в заяві обставини, та квитанція про сплату судового збору за статтю 275.02 грн.

ОТРИМАТИ СВІДОЦТВО ПРО СМЕРТЬ ОСОБИ, ЯКА ПОМЕРЛА В КРИМУ, так само можна лише через суд. Вам необхідно пройти таку процедуру:

1 Звернутися до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану в межах території, підконтрольної Україні, та отримати письмову відмову, яку можна використати при підготовці заяви до суду.

2 Подати до будь-якого суду (незалежно від місця проживання) заяву про встановлення факту смерті особи в Криму, а разом з нею – належні докази та квитанцію про сплату судового збору. Нагадаємо, що сума судового збору становить 0,2% від мінімальної заробітної плати.

ВАЖЛИВО!

Судовий збір не потрібно платити, якщо особа загинула чи пропала безвісти в районах проведення воєнних дій та АТО.

Також у заяві Ви повинні вказати:

- папери, складені на території Криму;
- пояснення заінтересованих осіб, їхніх представників;
- свідчення свідків (якщо Ви вирішили посилатися на свідчення свідків, то маєте переконатися, що свідки зможуть з'явитися до суду в день подання заяви про встановлення факту народження);
- речові докази, зокрема звуко- і відеозаписи;
- висновки експертів;
- квитанцію про сплату судового збору за ставкою

0,2% розміру мінімальної заробітної плати.

3 Суд розглядає Вашу справу. Термін розгляду заяви: офіційно – невідкладно з моменту надходження відповідної заяви; на практиці – суди можуть збільшувати термін розгляду індивідуально в кожному окремому випадку. За результатами розгляду заяви суд видає одну з постанов:

- рішення про встановлення факту народження дитини із за-

значенням відомостей про батьків;

- рішення про повернення заяви (у разі неналежної форми заяви або відсутності вказаних у заяві документів);
- рішення про відмову у встановленні факту народження (у разі недостатніх доказів). При цьому суд має роз'яснити порядок оскарження рішення та невідкладно видати копію рішення заявнику.

4 Якщо суд постановив рішення про встановлен-

3 Очікувати на розгляд справи і рішення суду.

Така справа розглядається судом невідкладно з моменту надходження заяви (на практиці термін розгляду заяви може збільшуватися). За результатами розгляду заяви суд може прийняти такі варіанти рішень:

- Встановити факт смерті особи. Якщо заявник був відсутній під час оголошення рішення, копію рішення про встановлення факту смерті суд надсилає до відділу державної реєстрації актів цивільного стану для державної реєстрації смерті.
- Повернути заяву, якщо вона була неналежної форми або були відсутні вказані у заяві документи.
- Відмовити у разі недостатніх доказів. Суд має роз'яснити порядок оскарження рішення та невідкладно видати копію рішення заявнику.
- З рішенням суду про встановлення відповідного факту та паспортом громадянина України Ви можете отримати свідоцтво про смерть у найближчому відділі державної реєстрації актів цивільного стану.

АКТУАЛЬНО

Юрист мережі безкоштовних правових приймалень Української Гельсінської спілки з прав людини, координатор мережі безкоштовних правових приймалень для внутрішньо переміщених осіб Ганна Рассамахіна розкажує про набуття чинності змін до закону «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Ці зміни безпосередньо стосуються і кримчан.

ВІКТОРІЯ ЧОРНОМОРСЬКА

У січні 2016 року набули чинності зміни до Закону «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Нова редакція Закону відповідає міжнародним стандартам у сфері внутрішньо переміщених осіб, значно розширює їхні права й усуває багато перепон, які до цього існували.

Коротко про основні зміни:

1 Тепер отримувати статус ВПО можуть іноземні громадяни та особи без громадянства. Раніше це було неможливо. Зараз, якщо іноземний громадянин легально постійно мешкає на території Криму та м. Севастополя, наприклад, на підставі виду на проживання, то він може звернутися в органи соціального захисту й одержати статус ВПО, з усіма подальшими правовими наслідками.

2 Статус ВПО можуть отримати особи, які не мали реєстрації в АРК та м. Севастополі. Раніше єдиною підставою для одержання статусу переселенця була наявність

такої реєстрації. В усіх інших випадках треба було одержувати статус через суд. На сьогодні ця перешкода подолана. Людина, зареєстрована в Криму та м. Севастополі, одержує статус ВПО автоматично, особи, які не мали такої реєстрації, підтверджують своє проживання на цій території будь-якими іншими документами. Документами, що підтверджують проживання в Криму, можуть бути трудова книжка, документи, які підтверджують навчання в АРК та м. Севастополі (навчання як у середній школі, так і у ВНЗ), документи, що підтверджують наявність в особи нерухомості в АРК та м. Севастополі тощо. Дуже важливо, що цей перелік в Законі є відкритим, тобто ніхто не обмежує перелік документів, якими ви можете підтвердити своє проживання на Кримському півострові. Якщо статус переселенця одержує особа, незареєстрована в Криму, то документи, подані нею, і заява розглядаються протягом 15 днів. Після чого органи соціального захисту приймають рішення про надання чи нена-

дання особи статусу ВПО. Відмова у наданні такого статусу може бути оскаржена в суді.

3 Наступна позитивна зміна стосується переселенців, які стають на облік в центр зайнятості й оформлюють допомогу з безробіття. Раніше для оформлення такої допомоги людині, яка не встигла звільнитися належним чином у Криму, не встигла одержати трудову книжку й наказ про звільнення, необхідно було надсилати нотаріально засвідчену заяву про звільнення. Це було технічно неможливо. Тому такі люди були позбавлені можливості розірвати трудові відносини, підтвердити Центру зайнятості те, що вони їх розірвали, і відповідно вони одержували мінімальну допомогу з безробіття. Новий закон вносить зміни, згідно з якими, якщо місце роботи людини-переселенця знаходиться на території, куди не здійснюється доставка кореспонденції, то така людина може подати заяву про звільнення в Центр зайнятості за місцем свого фактичного проживання. Після

цього її трудові відносини для Центру зайнятості вважаються розірваними, і вона може оформити допомогу з безробіття у повному розмірі – розмірі, який має бути нарахований, зважаючи на її заробіток. Разом з тим подання такої заяви в Центр зайнятості не розриває трудові відносини особи для інших цілей. Наприклад, людині треба нарахувати пенсію, а вона не розірвала належним чином трудові відносини в Криму, проте розірвати такі відносини треба все одно через суд шляхом подачі позовної заяви.

4 Ще одна важлива новація: з моменту набуття чинності цих змін до Закону Державна міграційна служба та органи соціального захисту населення не мають права перевіряти фактичне місце проживання переселенців, тобто вони не можуть, як раніше, приходити додому до переселенця і перевіряти, чи мешкає він там, опитувати сусідів і здійснювати інші не дуже приємні процедури. Тим більше, що час їхніх візитів ніяк не регламентується.

ВАЖЛИВО

Повідомляємо, що безкоштовну юридичну допомогу кримчани та жителі Донбасу можуть отримати за адресою: м. Київ, вул. Інститутська, 21/8 з понеділка до середи з 14.00 до 19.00. Також можна звернутися за консультацією на гарячу лінію: **050-14-02-565. Графік роботи: понеділок – п'ятниця з 9.00 до 18.00.**

Яким же чином збираються перевіряти фактичне місце проживання? Нова редакція закону встановлює, що перевірка фактів, які мають значення для надання або позбавлення статусу переселенця, здійснюється органами соціального захисту шляхом взаємодії з іншими органами влади, з органами місцевого самоврядування, а також з волонтерськими і громадськими організаціями, які надають різну допомогу ВПО. Це означає, що вони не можуть прийти до вас додому, але можуть зробити запит, наприклад, до сільради, на території якої ви мешкаєте, і сільрада може дати інформацію, чи живе ви фактично за цією адресою. Можуть запитувати волонтерські організації, які надають гуманітарну допомогу, міграційну службу, інші центральні органи виконавчої влади.

Ще один важливий момент: сьогодні переселенець може бути відсутній за місцем свого проживання на території, підконтрольній Україні, не більше 60 днів, іншими словами, якщо ви зареєстровані, наприклад, у Києві, і вам потрібно в якихось справах поїхати в інше місто, приміром, в Одесу, то ви можете поїхати не більше, ніж на 60 днів. Якщо вам потрібно бути відсутнім більше, ніж 60 днів, то ви повинні повідомити про це в органи соціального захисту за місцем вашого фактичного проживання.

Крім того, довідка ВПО видається тепер на невизначений термін, вона є безстроковою. Не потрібно продовжувати її дію, а також не потрібно ставити на цій довідці штамп Державної міграційної служби. Довідки, видані до набуття чинності цього Закону, скоріш за все, підлягають обміну на довідки нового зразка.

Цей Закон істотно змінює порядок реєстрації ВПО та призначення їм адресної допомоги для ВПО.

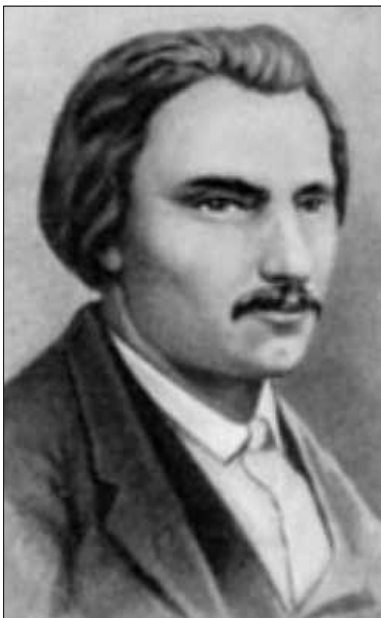
КНИГА ПІД ЗНАКОМ КРИМУ (З НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА С. КОЧЕРГИ)

ЯЛТИНСЬКИЙ ПОЕТОЛІКАР

СТЕПАН
ВАСИЛЬОВИЧ
РУДАНСЬКИЙ
(1834 - 1861)

Ім'я поета С. Руданського посіло визначне місце в українській літературі і фольклористичі. Довгою і складною була його дорога до шанувальників українського художнього слова. Він народився 1834 року в ніч перед Різдом у сім'ї священика подільського села Хомутинці. Із дитинства батько намітив синові дорогу до когорти духовенства. Однак після закінчення Шаргородської бурси й Кам'янець-Подільської духовної семінарії юнак їде в Петербург, де, наперекір батьківській волі, вступає до Петербурзької медико-хірургічної академії. Усі шість років навчання в Петербурзі С. Руданського не полишала ностальгія. На жаль, рідний батько заборонив сину писати листи українською мовою, і він знаходив відраду в тому, що мережив чисті аркуші паперу рядками українських поезій. Особливою честю для студента було побачити свої вірші, опубліковані поряд із творами великого Т. Шевченка на сторінках першого українського журналу «Основа», виданого 1861 року. Цього ж таки року випускник Петербурзької медико-хірургічної академії С. Руданський отримує за клопотанням (через захворювання на туберкульоз) призначення в Ялту, де восени розпочне працювати міським лікарем.

Обов'язки міського лікаря С. Руданський періодично поед-

УВІЧНЕННЯ ПАМ'ЯТІ

Із висоти часу можна стверджувати: ім'я С. Руданського стало невід'ємним від сучасного Криму, зокрема Ялти, де на його честь названо одну з центральних вулиць міста. Його ім'ям названа народна капела бандуристів при Кримському гуманітарному університеті під керівництвом заслуженого працівника культури України О. Нирка. Всеукраїнське товариство «Просвіта» ім. Т. Шевченка заснувало премію ім. С. Руданського за внесок у розвиток української культури в Криму. Її першим лауреатом став професор Таврійського національного університету ім. В. Вернадського П. Киричок. Символічним можна вважати й те, що саме на вулиці С. Руданського в Ялті було відкрито першу міську школу з українською мовою навчання.

нував із працею повітового лікаря й роботою в лікарняному відділенні. До служби ставився дуже сумлінно. Це відразу оцінили найбільшій мешканці міста, адже він часто не брав у них гроші за лікування. Із його ініціативи в Ялті було відкрито прийомну кімнату для хворих, а також виділено в лікарні місця для жінок і незможних хворих.

Восени 1863 року С. Руданський додатково був прийнятий на посаду лікаря кримських маєтків князя М. Воронцова. Слід відзначити, що функції цієї посади сприяли знайомству поета з непересічними гостями кримського магната, хоч здебільшого ці зустрічі мали трагічне забарвлення. Зокрема, пацієнтами С. Руданського в останні дні свого життя стали видатний актор М. Щепкін, письменник і вчений А. Метлинський, біля смертного одра якого лікар зустрівся з М. Костомаровим.

По жертвувавши місту свою приватну землю, він став ініціатором будівництва загальноміського фонтана (про що нагадує назва Фонтанного провулка в Ялті). Громадська діяльність невтомного С. Руданського отримала схвалення суспільної думки. Він був одним із проєктантів нового базару, створив першу медичну бібліотеку на Південному узбережжі Криму, домагався створення в місті пожежної служби, метеорологічної станції, займався вивченням таємниць археологічних розкопок. Про повагу ялтинців до С. Руданського свідчить обрання його почесним мировим суддею Сімферопольського ялтинського округу. Проте недоброзичливці лікаря ще з 1867 року шукали можливості для переведення його в інше місто.

Така нагода випала 1872 року під час епідемії холери. Генерал-губернатор Коцебу, керуючись безпідставними доносами, які звинувачували С. Руданського в поширенні холери в Ялті, звільнив лікаря з посади й перевів у місто Перекоп. Така несправедливість викликала рецидив захворювання С. Руданського, однак він продовжував боротьбу за свою честь і гідність. Міська дума виступила на захист прав лікаря, але її аргументи було відкинуто й проігноровано.

С. Руданський так і не покинув Ялту. 3 травня 1873 року після дев'ятимісячної виснажливої хвороби він пішов із життя в розквіті творчих сил. Його старший брат Г. Руданський згадував, що в останні хвилини життя поет наспівував пісню «Україно моя мила...».

Похоронили С. Руданського за міський кошт на кладовищі Іоанна Златоуста (нині Полікурівський меморіал). Місце на кладовищі дала сім'я його покійного приятеля Шенебейера.

Яким же був у житті С. Руданський? Дотепний і жартівливий, він легко збирав навколо себе товариство. В Ялті його близькими приятелями стали священик місцевої церкви Сердюков, поштмейстер П. Падалка, агент російського пароплавного товариства Т. Сіяльський, голова міської управи Пономаренко, управитель маєтків графа М. Воронцова Я. Лазаревський, сім'я якого свого часу підтримувала тісні стосунки з Т. Шевченком, земський учитель Г. Черенков, провізор Е. Шенебейер та інші. Поет зі щирою цікавістю знайомився з мовами жителів багатонаціонального Криму, зокрема вивчав грецьку й кримськотатарську.

Серед захоплень С. Руданського важливе місце посідала археологія. Ознайомившись із розкопками в Партеніті, у маєтку Раєвських, що під Аю-Дагом, поет написав статтю, яку високо оцінили фахівці. Допомігав авторитетному професорові з Одеси П. Бруно скласти карту Південного берега Криму в генуезький період і визначити околиці Судака. Разом із лікарем А. Тобінім С. Руданський улітку 1871 року розпочав вивчати стоянку первісної людини на мисі Ай-Тодор.

Та найголовнішою пристрастю в житті С. Руданського, його любов'ю й бодем залишалось українське художнє слово. Письменник випробовував свої сили в різних жанрах: писав балади, ліричні вірші, гуморески, драми, історичні поеми, займався перекладами. Заслужують уваги історичні поеми С. Руданського, в яких лейтмотивом проходить протест проти неволі України, передусім у поемах «Мазепа, гетьман український» й «Іван Скоропадський», які довго не публікувалися. Усі ці твори об'єднує гнів до поневолювачів України й глибока певність у майбутньому воскресінні Батьківщини. Письменник свято вірив в історичні перспективи рідної української мови, яку блискуче знав і тонко відчував. Справжнім майстром слова зарекомендував себе С. Руданський у гумористичних співомовках, популярність яких серед народу можна зрівняти хіба що з Шевченковою поезією.

ПУБЛІКУЄТЬСЯ
ЗІ СКОРОЧЕННЯМИ,
ПОВНИЙ ВАРІАНТ СТАТТІ
НА САЙТІ EDUCRIMEA/
ОСВІТА ДЛЯ КРИМУ

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

«УКРАЇНСЬКИЙ ФЛОТ:
МИ ПОГАНО ВИВЧИЛИ
УРОКИ ІСТОРІЇ, А ГОЛОВНЕ –
МИ НЕ ЗРОБИЛИ ВИСНОВКІВ»

Інтерв'ю з Андрієм Іванцем, кримським істориком, координатором громадської організації «Таврійська гуманітарна платформа», яке дає можливість зануритись в глибини історії Українського флоту...

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета
Виходить із 31 грудня 1992 року
Свідоцтво про реєстрацію КВ
№12042-913/ПР від 30.11.2006 р.

Засновники
Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство
«Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець
Національне
газетно-журнальне
видавництво

Генеральний директор
Андрій ЩЕКУН

Дизайн та верстка
Марк Канарський

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.
Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Кримської світлиці» – тільки з письмового дозволу редакції.

Передплата на газету
Передплата на 2016 р.:
1 місяць – 14,44 грн.;
півріччя – 86,64 грн.

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонемента.

Передплатний індекс
90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірна